

FACTSHEET M@ZL

LANDELIJK ERKENDE INTERVENTIE VOOR DE AANPAK VAN SCHOOLVERZUIM

JUNI 2019

Inleiding

In alle regio's voert GGD Hollands Noorden oriënterende gesprekken met het bestuur, de gemeenten, de VO scholen en de Samenwerkingsverbanden VO scholen om een structurele aanpak van schoolverzuim mogelijk te maken. Daarbij streven we naar een aanpak volgens de methodiek M@ZL. M@ZL staat voor Medische Advisering Ziekgemelde Leerling. Het is een landelijk erkende interventie voor de aanpak van schoolverzuim.

Aanpak schoolverzuim voorkomt thuiszitten en voortijdig schoolverlaten

Jaarlijks zit een deel van de leerplichtige leerlingen (ziek) thuis. Oorzaken hiervoor zijn divers. Als oorzaak voor schoolverzuim wordt door leerling en ouder(s) doorgaans een lichamelijke klacht aangegeven. Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat lichamelijke klachten vaak een opstapje zijn naar de kern van het probleem: sociaal-emotionele of psychische problemen, of problemen in de thuissituatie of op school. Er is hierbij in de meeste gevallen geen sprake van ongeoorloofd schoolverzuim, waardoor een aanpak via de leerplicht niet direct voor de hand ligt. Schoolverzuim dat langer duurt of vaker voorkomt dan gemiddeld moet bij voorkeur vroegtijdig worden aangepakt. Als dat niet gebeurt, kan dit afwijkend verzuimpatroon overgaan in thuiszitten en uiteindelijk voortijdig schoolverlaten.

Gezondheidswinst en kosteneffectief: inzetten op preventie loont

Thuiszitten betekent een breuk in het meedoen aan de samenleving die niet altijd hersteld kan worden en zelfs kan leiden tot leven in de marge van de samenleving. Ook geeft thuiszitten een verhoogd risico op het ontwikkelen van psychische klachten zoals depressie, angst en suicide. (Bron: 'Thuiszitten begint bij verzuim', Nederlands Centrum Jeugdgezondheid, 2016). Verlaging van het aantal (dreigende) thuiszittende leerlingen en voortijdig schoolverlaters brengt een aanzienlijke verlaging van maatschappelijke kosten met zich mee. Het leidt tot minder inzet van (duurdere) intensieve hulpverlening, de bemiddeling naar arbeid, uitkeringskosten, de aanpak van de overlast van hangjongeren, vandalisme en jeugdcriminaliteit, thuis- en daklozenzorg, de (openbare) geestelijke gezondheidszorg en verslavingszorg. Dam & Prinsen (2013) hebben in hun onderzoek 'Investeren in opvoeden en opgroeien loont' berekend dat M@ZL het vijfvoudige oplevert van wat het kost. Er is een meetbare afname van het ziekteverzuim van 1,1 dag per leerling. Bij ongeveer 2/3 van de begeleide leerlingen is de ondersteuning succesvol.

Het doel van M@ZL is het verlagen van schoolverzuim en het verlagen van het aantal (dreigende) thuiszittende leerlingen en voortijdig schoolverlaters, zodat leerlingen succesvol kunnen participeren: eerst in het onderwijs en later in de maatschappij.

Preventief en integraal

Bij M@ZL staat een preventieve, integrale aanpak van het schoolverzuim centraal. Preventief, omdat er vroegtijdig op signalen wordt gereageerd. Integraal, omdat de aanpak een gezamenlijk initiatief is van het Voortgezet Onderwijs (VO) en de JGZ, en de leerplicht en wijkteams van gemeenten er actief bij betrokken worden. Het VO signaleert, de JGZ adviseert en verwijst indien nodig, de leerplicht handhaaft en het wijkteam ondersteunt en indiceert passende hulpverlening.

Individuele benadering

M@ZL bestaat uit (vroegtijdig in te zetten) activiteiten die gericht zijn op de individuele leerling met een afwijkend verzuimpatroon (langer of vaker dan gemiddeld). Individuele aandacht in een vroegtijdige fase door school zelf leidt al tot een afname van het schoolverzuim. Daarom start de aanpak altijd met een gesprek met leerling en ouder(s) dat gevoerd wordt door de mentor of een andere hiervoor aangewezen functionaris. Indien nodig vindt een vervolcontact met de jeugdarts plaats. Aansluitend kan eventueel een overleg gepland worden met leerling en ouder(s), waarbij zowel de school als de jeugdarts aanwezig is.

Collectieve attitudeverandering

M@ZL richt zich op een collectieve attitudeverandering ten opzichte van schoolverzuim bij alle betrokken partijen. De aandacht voor de leerling vindt plaats vanuit zorg en niet vanuit controle, en de focus ligt meer op de mogelijkheden dan op de beperkingen van de leerlingen. Een randvoorwaarde vanuit M@ZL is dat schoolverzuim als een breed gedragen speerpunt in het schoolbeleid wordt opgenomen.

Zowel de scholen als de JGZ zijn aan zet

M@ZL wordt voor een deel binnen de school en voor een deel vanuit de deskundigheid van de JGZ vormgegeven. Daarbij vindt continue onderlinge afstemming en samenwerking plaats. Zowel de scholen als de JGZ-professionals hanteren –ieder vanuit de eigen expertise– eenzelfde methodiek en dragen dezelfde attitude uit ten opzichte van schoolverzuim. Daarom zijn (bestuurlijk) commitment én investering in personele inzet, zowel vanuit de scholen als vanuit de JGZ, belangrijke voorwaarden om M@ZL succesvol te implementeren.

M@ZL staat voor Medische Advisering Ziekgemelde Leerling. Het is een landelijk erkende interventie voor de aanpak van schoolverzuim.

Aanjagers verzuimpreventie

De inzet van 'aanjagers verzuimpreventie' is een essentieel onderdeel van M@ZL. Dit zijn degenen die op schoolniveau een motiverende en trekkende rol spelen en zo de uitvoer van M@ZL borgen. Voor de JGZ is dit de jeugdarts en voor de scholen is dit de zorgcoördinator of vergelijkbaar. Ook komt er vanuit M@ZL extra fte jeugdarts beschikbaar voor afstemming en samenwerking met de leerplichtambtenaar.

Scholing medewerkers

Bij de implementatie van M@ZL vinden 3 soorten scholingen plaats:

1. Een scholing 'train-de-trainer' die gevolgd wordt door medewerkers van de GGD (jeugdverpleegkundigen of vergelijkbaar) en/of medewerkers van de betrokken VO scholen en/of van het Samenwerkingsverband. Deze groep gaat vervolgens de mentortrainingen verzorgen (zie 2).
2. Een training voor mentoren gericht op het voeren van verzuimgesprekken. Deze training wordt gegeven door medewerkers die de 'train-de-trainer' scholing hebben gevolgd. De organisatie en planning van deze training kan worden verzorgd door het Cursusbureau van de GGD.
3. Een training voor jeugdartsen waarin zij niet alleen handvatten krijgen om a) ziekte te vertalen naar participatiemogelijkheden maar ook om b) scholen te motiveren/ondersteunen bij de M@ZL aanpak.

Wettelijk kaders en overheidsbeleid

De verzuimaanpak M@ZL raakt verschillende wettelijke kaders en overheidsbeleid. Het gaat om de Jeugdwet, Wet Passend Onderwijs en een aantal overheidsagenda's, landelijk en regionaal.

De specifieke activiteiten die de JGZ structureel uitvoert vanuit de M@ZL aanpak vinden plaats na signalering van risico's of problemen bij leerlingen met een afwijkend verzuimpatroon. Deze activiteiten zijn dus gericht op een specifieke risicogroep, en vallen daarmee onder preventieve jeugdhulp op basis van **de Jeugdwet** (zie *Factsheet Nieuw Basispakket Jeugdgezondheidszorg*, uitgave van VNG, Ministerie van V&J en Ministerie van VWS, december 2014). Het is aan de gemeente om de opdracht hiervoor aan de JGZ te verlenen.

Daarnaast sluit de aanpak aan op de hoofddoelen uit de **Wet Passend Onderwijs**. In de in februari 2019 verschenen *Kamerbrief van het Ministerie van Onderwijs en Ministerie van VWS over schoolverzuim en vrijstellingen funderend onderwijs* wordt ook het belang van een methodische aanpak van schoolverzuim benadrukt.

Tevens valt de aanpak van het schoolverzuim binnen de doelstellingen van diverse regionale visiedocumenten en actie-agenda's, Bijvoorbeeld de *Transformatieagenda passend onderwijs in samenhang met jeugdhulp* van regio Alkmaar, het 'Thuiszitterspact West-Friesland' en het '*Ondersteuningsplan 2018-2022*' van het SWV VO Kop van Noord-Holland.